

Ocena			
Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
Dział 1. Przed wędrowką po Polsce			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady przedmiotów i obiektów przedstawianych w skali, ▪ odczytuje skalę w legendzie mapy, ▪ odróżnia zapis skali liniowej, mianowanej i liczbowej, ▪ wskazuje różne rodzaje map w atlasie do przyrody, ▪ rozpoznaje i nazywa mapy: polityczną, turystyczną, krajobrazową, samochodową oraz wskazuje plan miasta wśród innych map, ▪ wymienia sytuacje życiowe, w których trzeba skorzystać z planu miasta, ▪ podaje różnice między wysokością względną i bezwzględną, ▪ rozpoznaje te wysokości na schemacie, ▪ rozpoznaje formę wklęsłą i wypukłą na podstawie rysunku poziomicowego, ▪ wymienia barwy, jakimi są oznaczone niziny, wyżyny i góry na mapie hipsometrycznej Polski, ▪ wskazuje niziny, wyżyny i góry na mapie hipsometrycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie skali, ▪ zapisuje skalę liczbową w postaci ułamka, ▪ dopisuje do skali liniowej skalę mianowaną i liczbową, ▪ oblicza na prostych przykładach odległość rzeczywistą, na podstawie skali, ▪ określa, w jakich skalach są rysowane plany miast, w których przebiegają, ▪ wskazuje na planie ulice i określa kierunki świata, w których przebiegają, ▪ wskazuje i odczytuje wysokości bezwzględne szczytów górskich, ▪ wyjaśnia pojęcie poziomicy, ▪ rozpoznaje na podstawie rysunku poziomicowego stok łagodny i stok stromy, ▪ odczytuje z mapy hipsometrycznej położenie nizin, wyżyn i gór, ▪ wymienia sytuacje z życia codziennego, w których jest niezbędna umiejętność korzystania z map. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje na podstawie skali, ile razy odległość w terenie została zmniejszona na mapie, ▪ oblicza odległość rzeczywistą na podstawie dowolnej skali, ▪ rozpoznaje na podstawie zapisu skalę małą i dużą, ▪ zamienia skalę liniową i mianowaną na skalę liczbową, ▪ orientuje plan miasta różnymi sposobami, ▪ wskazuje i opisuje przebieg trasy wycieczki zaproponowanej przez nauczyciela, ▪ rozpoznaje i nazywa wszystkie formy terenu na podstawie rysunku poziomicowego, ▪ układa skalę barw dla mapy poziomicowej, ▪ odczytuje z rysunku poziomicowego formy terenu, ▪ wymienia elementy, które można odczytać z map różnego rodzaju, ▪ wybiera potrzebną mapę do opracowania danego tematu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia mapy o dużej skali od map o małej skali, ▪ wskazuje obiekty zaznaczone na mapach w różnej skali, ▪ oblicza skalę mapy, znając odległość rzeczywistą i odległość na mapie, ▪ planuje trasę wycieczki po mieście i opisuje ją, uwzględniając najciekawsze miejsca, ▪ opisuje ukształtowanie terenu na podstawie rysunku poziomicowego, ▪ odczytuje z mapy poziomicowej wysokości bezwzględne, ▪ oblicza wysokość względną i bezwzględną na podstawie mapy hipsometrycznej, ▪ opisuje ukształtowanie powierzchni Polski na podstawie mapy hipsometrycznej, ▪ porównuje i analizuje różne mapy tego samego terenu pod względem warunków naturalnych, gospodarki itp.
Dział 2. Polska – moja ojczyzna			

<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje nazwę kontynentu, na którym leży Polska, ▪ wskazuje Europę i Polskę na globusie i na mapie świata, ▪ wymienia jednostki podziału administracyjnego naszego kraju, ▪ wskazuje na mapie położenie własnego województwa i podaje jego nazwę, ▪ wymienia nazwy pięciu województw i wskazuje je na mapie hipsometrycznej, ▪ określa położenie Warszawy na mapie Polski, ▪ wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Polski, ▪ wymienia najstarsze miasta Polski, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia państwa graniczące z Polską, ▪ podaje nazwy co najmniej siedmiu województw i wskazuje je na mapie hipsometrycznej, ▪ przyporządkowuje nazwy urzędników: wojewoda, starosta, burmistrz, wójt, sołtys do struktury administracyjnej naszego państwa, ▪ wyjaśnia, na czym polega rola Warszawy jako stolicy naszego państwa, ▪ omawia sieć komunikacyjną Warszawy, ▪ podaje nazwę województwa, w którym leży wskazane miasto, ▪ wskazuje na mapie najstarsze miasta Polski, ▪ wymienia nazwę najstarszej wyższej uczelni w Polsce, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje na mapie i opisuje przebieg granicy między Europą a Azją, ▪ podaje pełne nazwy państw graniczących z Polską, ▪ wyjaśnia pojęcia „granica sztuczna” i „granica naturalna”, ▪ wskazuje na mapie Polski położenie większości województw naszego państwa, ▪ wymienia i odnajduje na mapie regiony kulturowe Polski, ▪ ogólnie charakteryzuje podział administracyjny Warszawy, ▪ wymienia cechy charakteryzujące największe miasta Polski, ▪ podaje przykłady wielkich zespołów miejsko-przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia, dlaczego przez Polskę przechodzą ważne szlaki komunikacyjne, a dawniej handlowe, ▪ wyjaśnia pojęcie „wody terytorialne”, ▪ podaje powierzchnię Polski w tys. km², ▪ charakteryzuje wybrany region kulturowy naszego kraju, ▪ oblicza na wybranym przykładzie gęstość zaludnienia, ▪ porównuje Warszawę lewobrzeżną i prawobrzeżną, ▪ omawia przebieg Traktu Królewskiego, ▪ uzasadnia, dlaczego do największych miast Polski należą: Warszawa, Łódź, Kraków, Wrocław, Poznań, Gdańsk,
--	---	---	--

Ocena

Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:	Dopuszczająca Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia stolice Polski w kolejności chronologicznej, ▪ podaje nazwę krakowskiej siedziby królów Polski, ▪ podaje przykłady miejsc w Warszawie, które warto odwiedzić i uzasadnia swój wybór, ▪ wskazuje na mapie Polski Giżycko, Olsztyn, Grunwald, ▪ określa położenie różnych miast względem własnej miejscowości, ▪ wymienia czynniki wpływające na zadowolenie uczestników wycieczki, ▪ wyjaśnia, dlaczego każdą wycieczkę należy wcześniej zaplanować, ▪ wymienia podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące podczas wycieczki szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia atrakcje turystyczne wybranego miejsca, np. Wieliczki, Bóbrki, ▪ planuje stosowny ubiór na wybraną przez siebie wycieczkę w zależności od spodziewanej pogody, ▪ wskazuje na mapie turystycznej trasę wycieczki i odczytuje z legendy mapy ciekawe miejsca na trasie. 	<p>(aglomeracja warszawska, aglomeracja łódzka, Trójmiasto, GOP),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia wygląd średniowiecznego miasta, ▪ rozpoznaje na fotografiach ważniejsze zabytki w dawnych stolicach Polski oraz kaplicę św. Kingi w Wieliczce, ▪ uzasadnia, dlaczego Grunwald i Bóbrka to miejsca, z których Polacy są dumni, ▪ określa zasady bezpieczeństwa w zależności od rodzaju wycieczki, ▪ planuje trasę wycieczki, uwzględniając porę roku i teren, na którym ta wycieczka ma się odbywać. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ projektuje wycieczkę po zabytkach starych miast, ▪ proponuje odwiedzenie ciekawego miejsca w Polsce uwzględniając różne kryteria – historyczne, przyrodnicze, kulturowe i uzasadnia swój wybór, ▪ planuje budżet wycieczki, ▪ oblicza długość trasy i szacuje orientacyjny czas jej przebycia.

Dział 3. Krainy Polski

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje na mapie Polski pasy krajobrazowe i nazywa je, stosując przyjęte nazewnictwo, ▪ zapisuje poprawnie nazwy krain geograficznych (wielką literą), ▪ lokalizuje Morze Bałtyckie na mapie świata i Europy, ▪ wskazuje na mapie Europy drogę morską z Morza Bałtyckiego na Morze Północne, ▪ wymienia nazwy organizmów żyjących w Morzu Bałtyckim, ▪ wyjaśnia rolę roślin wydmowych w utrzymaniu piasku, ▪ wskazuje na mapie i nazywa krainy geograficzne należące do pasa pobrażęży, ▪ wskazuje na mapie pojezierza i wymienia ich nazwy, ▪ wymienia i wskazuje na mapie krainy należące do pasa nizin, ▪ wskazuje na mapie wybraną nizinę, ▪ odczytuje po 1 informacji o wybranej nizinie z różnych map tematycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia pojęcie „kraina geograficzna”, ▪ uzasadnia, dlaczego Morze Bałtyckie nazywamy morzem wewnątrzkontynentalnym, ▪ odczytuje z mapy nazwy państw leżących nad Bałtykiem, ▪ rozpoznaje na schemacie i nazywa wybrzeże klifowe i niskie, ▪ wymienia rośliny charakterystyczne dla wydm, ▪ wymienia różnice w krajobrazie między pasem nizin a pasem pojezierzy, ▪ opisuje wybraną nizinę na podstawie analizy map tematycznych, ▪ podaje przykłady zwierząt, których życie jest związane z jeziorami lub rzekami, ▪ wskazuje na mapie bieg Bugu, Narwi i Biebrzy, ▪ wymienia krainy geograficzne należące do pasa wyżyn, ▪ wymienia cechy charakterystyczne Wyżyny Lubelskiej, Śląskiej, Gór Świętokrzyskich, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ określa położenie pasa krajobrazowego względem pozostałych, ▪ wymienia cechy charakterystyczne dla danego pasa krajobrazowego, ▪ wymienia przyczyny niewielkiego zasolenia Morza Bałtyckiego, ▪ wskazuje na schemacie przedstawiającym głębokość morza miejsce występowania trawy morskiej, morskoczynu i widlika, ▪ omawia zwyczaje rozrodcze wybranej ryby, ▪ wyjaśnia, dlaczego wybrzeże klifowe cofa się, ▪ wyjaśnia pojęcie „krajobraz naturalny”, ▪ omawia znaczenie gospodarcze pojezierzy, ▪ wymienia różnice krajobrazowe między nizinami, ▪ ocenia znaczenie gospodarcze danej niziny w skali kraju, ▪ omawia czynniki, które ukształtowały obszar Niziny Mazowieckiej, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje różnice między pasami krajobrazowymi, ▪ rozpoznaje i nazywa pasy krajobrazowe na podstawie opisu, ▪ wyjaśnia, dlaczego w morzu Bałtyckim żyje wiele organizmów słodkowodnych, ▪ uzasadnia, dlaczego betonowanie brzegów morskich źle wpływa na organizmy żyjące w Bałtyku, ▪ omawia, jak powstają mierzeje i jeziora przybrzeżne, ▪ wyjaśnia, jak powstały Żuławy Wiślane, ▪ wyjaśnia, dlaczego na pojezierzach występuje dużo jezior, ▪ wymienia różnice krajobrazowe między nizinami, ▪ ocenia znaczenie gospodarcze danej niziny w skali kraju, ▪ porównuje mapy tematyczne, interpretuje i wyciąga wnioski, ▪ ocenia znaczenie Wyżyny Lubelskiej, Wyżyny
--	--	---	---

Ocena

Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje na mapie wybrane wyżyny i podaje ich cechy charakterystyczne, ▪ wskazuje na mapie Góry Świętokrzyskie, Sudety i Tatry oraz omawia ich cechy charakterystyczne, ▪ podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w górach podczas wycieczek, ▪ omawia zasady zachowania podczas kąpieli w morzu i opisuje bezpieczne miejsca do kąpieli, ▪ podaje przykłady gatunków objętych prawną ochroną, ▪ wskazuje parki narodowe na mapie ochrony przyrody, ▪ podaje przykład pomnika przyrody w pobliżu szkoły, ▪ wyjaśnia, dlaczego pojezierza są atrakcyjne dla turystów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odczytuje z mapy podstawowe informacje o Wyżynie Lubelskiej, Śląskiej i Górach Świętokrzyskich, ▪ podaje cechy charakterystyczne krajobrazu przemysłowo-miejskiego, ▪ wymienia pasma górskie i kotliny Sudetów oraz wskazuje je na mapie, ▪ omawia przyczyny zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego Sudetów, ▪ charakteryzuje krajobraz Tatr Wysokich i Zachodnich, ▪ wymienia rośliny charakterystyczne dla danego piętra Tatr Wysokich, ▪ określa, czym jest rezerwat przyrody, ▪ wyjaśnia, w jakim celu tworzy się parki narodowe, ▪ wyjaśnia, dlaczego pojezierza są „rajem dla turystów” oraz wymienia sporty uprawiane na pojezierzach, ▪ określa położenie wybranego parku narodowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje krainę geograficzną na podstawie opisu, ▪ odczytuje informacje z map tematycznych, w tym krajobrazowej dotyczące wybranej krainy Polski, ▪ charakteryzuje warunki przyrodnicze na podstawie mapy, ▪ podaje przyczyny intensywnego rozwoju rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej oraz powstania Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, ▪ przedstawia walory turystyczne i rekreacyjne wybranej krainy Polski, ▪ omawia pochodzenie skał wapiennych, ▪ wyjaśnia, dlaczego Góry Świętokrzyskie są tak niskie, ▪ wyjaśnia, w jaki sposób powstają gołoborza, ▪ charakteryzuje piętra roślinne w Tatrach Wysokich, ▪ wymienia przyczyny zagrożenia gatunków, ▪ charakteryzuje wybrany park narodowy. 	<p>Śląskiej i Sudetów dla gospodarki kraju,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia proces krasowienia skał wapiennych, ▪ uzasadnia określenie, że Góry Świętokrzyskie są kolebką polskiego górnictwa i hutnictwa, ▪ wyjaśnia różnice w krajobrazie Tatr Wysokich i Zachodnich, ▪ porównuje różne rodzaje obszarów chronionych, ▪ uzasadnia konieczność przestrzegania zakazu chodzenia po wydmach i niszczenia roślinności, ▪ analizuje problem degradacji środowiska naturalnego oraz wyjaśnia przyczyny i związek z formami działalności człowieka, ▪ uzasadnia konieczność ochrony obszarów podmokłych, ▪ uzyskuje dodatkowe informacje na temat parków narodowych, korzystając z ich stron internetowych, ▪ uzasadnia utworzenie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, ▪ ocenia krainy Polski pod względem atrakcyjności turystycznej.
Dział 4. Polska – państwo w Europie			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje na mapie granice między Polską a jej sąsiadami na wschodzie, północy, południu i zachodzie, ▪ odczytuje z mapy podstawowe informacje o sąsiadach Polski, ▪ wskazuje na mapie Europy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym, państwa skandynawskie oraz Francję i Wielką Brytanię, ▪ wymienia nazwy stolic wskazanych państw, ▪ wymienia nazwy przynajmniej pięciu krajów, członków UE, ▪ wymienia dwie przyczyny powstania UE, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje na mapie stolice sąsiadów Polski oraz państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich, Francji i Wielkiej Brytanii, ▪ korzystając z mapy, określa położenie sąsiadów Polski, ▪ podaje najważniejsze informacje o środowisku przyrodniczym omawianych państw europejskich, ▪ wymienia po jednym zabytku charakterystycznym dla wybranego państwa Europy, ▪ wskazuje na mapie Anglię, Walię i Szkocję, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia oficjalne nazwy sąsiadów Polski, państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich oraz Francji i Wielkiej Brytanii, ▪ na podstawie mapy charakteryzuje krajobraz północnych i wschodnich, południowych i zachodnich sąsiadów Polski, ▪ odczytuje i analizuje informacje o wybranych państwach europejskich z różnych map, ▪ wymienia ważne miasta wybranych państw europejskich i podaje ich znaczenie, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odróżnia flagi sąsiadów Polski, państw leżących nad Morzem Śródziemnym, państw skandynawskich oraz Francji i Wielkiej Brytanii, ▪ wyjaśnia, co to są euroregiony i po co zostały utworzone, ▪ charakteryzuje, korzystając z różnych map, wybrane państwa europejskie pod względem przyrodniczym, turystycznym i gospodarczym, ▪ podaje przykłady osiągnięć omawianych państw europejskich w dziedzinie gospodarczej i kulturalnej,

Ocena

Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
<ul style="list-style-type: none">▪ opisuje flagę i podaje nazwę waluty UE.	<ul style="list-style-type: none">▪ wymienia najważniejsze atrakcje turystyczne, dla których warto odwiedzić omawiane państwa europejskie,▪ wyjaśnia, co to jest Unia Europejska,▪ przelicza euro na złotówki i odwrotnie.	<ul style="list-style-type: none">▪ wymienia nazwy rzek przepływających przez stolicy omawianych państw europejskich, wskazuje ich bieg na mapie,▪ omawia najważniejsze zabytki wybranych państw europejskich,▪ charakteryzuje, korzystając z mapy, ukształtowanie terenu wybranych państw europejskich,▪ podaje przykłady sławnych postaci pochodzących z różnych państw europejskich,▪ wymienia trzy korzyści płynące z członkostwa Polski w UE,▪ podaje datę przystąpienia naszego kraju do UE.	<ul style="list-style-type: none">▪ porównuje np. Włochy, Hiszpanię i Polskę pod względem wielkości i liczby ludności,▪ podaje argumenty i prowadzi dyskusję na temat znaczenia przystąpienia Polski do UE.

Dział 5. Mój organizm

<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady narządów organizmu człowieka i ich funkcji, ▪ wskazuje, że podstawowym elementem budującym organizm jest komórka, ▪ wyjaśnia, na czym polega rola skóry, ▪ wprowadza w życie podstawowe zasady higieny skóry, ▪ wymienia funkcje: szkieletu, układu mięśniowego, pokarmowego, oddechowego, krwionośnego, nerwowego, narządów zmysłów i układów rozrodczych, ▪ wskazuje na planszy podstawowe części omawianych układów i narządów, ▪ wymienia podstawowe zasady dbałości o omawiane układy i narządy, ▪ wymienia główne funkcje krwi, ▪ określa rolę serca, ▪ uzasadnia, że mózg jest najważniejszym organem naszego ciała, ▪ opisuje właściwości światła na wybranych przez siebie przykładach, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia hierarchiczność struktury organizmu: komórka – tkanka – narząd – układ narządów, ▪ uzasadnia, dlaczego o skórę należy dbać, ▪ wskazuje dwa przeciwstawnie działające mięśnie, np. zginacz i prostownik przedramienia, ▪ wskazuje na modelu szkieletu człowieka rodzaje połączeń kości, ▪ wskazuje na schematach i nazywa najważniejsze narządy poznanych układów, ▪ omawia rolę krwi w odżywianiu komórek, ▪ krótko charakteryzuje rodzaje naczyń krwionośnych, ▪ nazywa elementy budowy komórki nerwowej, ▪ nazywa, korzystając z planszy, części mózgu człowieka, ▪ proponuje doświadczenie pokazujące załamanie światła na granicy dwóch ośrodków, ▪ wskazuje na modelu lub planszy części oka i ucha, ▪ podaje podstawowe funkcje wskazanych elementów oka i ucha, ▪ podaje przykłady świadczące o tym, że 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady układów narządów i ich funkcji, ▪ przedstawia rolę układu nerwowego, ▪ omawia reakcję skóry na zmiany temperatury otoczenia, ▪ wymienia elementy składowe szkieletu człowieka, ▪ wskazuje główne mięśnie organizmu człowieka, ▪ omawia ogólnie przebieg procesów zachodzących w przewodzie pokarmowym, ▪ uzasadnia, dlaczego oddychanie przez nos jest zdrowsze niż przez usta, ▪ omawia rolę płuc w powiązaniu z budową, ▪ uzasadnia, że krążenie krwi jest warunkiem życia człowieka, ▪ wskazuje przystosowanie budowy komórki nerwowej do pełnionej funkcji, ▪ wskazuje na schemacie przebieg reakcji odruchowej, ▪ wyjaśnia, na czym polega odbicie światła, ▪ odróżnia ciała, które są źródłami światła, od tych, co jedynie odbijają światło, ▪ wskazuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń świetlnych ze środowiska, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozpoznaje położenie wybranych narządów na rysunkach anatomicznych, ▪ wyjaśnia pojęcie „tkanka”, podaje przykłady tkanek, ▪ podaje, w jaki sposób można zbadać rozmieszczenie ciałek czuciowych w skórze, ▪ uzasadnia, że mięśnie muszą pracować parami, ▪ omawia budowę i funkcjonowanie stawu, ▪ wskazuje i uzasadnia, które procesy zachodzące w układzie pokarmowym są przemianami chemicznymi, a które fizycznymi, ▪ przedstawia rolę krtani, ▪ omawia przepływ krwi w sercu, z uwzględnieniem roli zastawek, ▪ wyjaśnia, jakie znaczenie mają reakcje odruchowe dla organizmu, ▪ uzasadnia, dlaczego nie mamy wpływu na wiele reakcji odruchowych, ▪ podaje przykłady ośrodków, na granicy których można obserwować załamanie światła, ▪ dzieli soczewki ze względu na ich kształt i opisuje ich własności,
---	---	---	--

Ocena

Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyszukuje z otoczenia ciała, które drgając wytwarzają dźwięki, ▪ określa miejsca powstawania plemników i komórek jajowych, ▪ wyjaśnia, co to jest zapłodnienie i ilustruje wypowiedź schematycznym rysunkiem przedstawiającym ten moment, ▪ wymienia etapy rozwojowe człowieka po urodzeniu, ▪ wyjaśnia, na czym polega dojrzewanie dziewcząt i chłopców, ▪ wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na rozwój organizmu w okresie dojrzewania. 	<p>dźwięki w różnych ośrodkach rozchodzą się z różnymi prędkościami,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje sposoby zabezpieczania się przed dźwiękami o dużym natężeniu, ▪ wskazuje różnice w budowie komórki jajowej i plemnika, ▪ wyjaśnia, co to jest pępowina, poród, ▪ wskazuje na planszy miejsce zapłodnienia i dalszą drogę zapłodnionej komórki jajowej, ▪ wykazuje potrzeby człowieka na każdym etapie rozwoju, ▪ omawia zmiany zachodzące w organizmach podczas dojrzewania. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia przykłady dźwięków o różnym natężeniu, ▪ opisuje warunek rozchodzenia się dźwięku w danym ośrodku, ▪ określa funkcję ucha jako narządu słuchu i równowagi, ▪ uzasadnia, dlaczego nie należy słuchać zbyt głośnej muzyki, ▪ wskazuje na planszy rozmieszczenie narządów rozrodczych kobiety i mężczyzny, ▪ wyjaśnia, co to jest: łożysko, ciąża, zarodek, płód, ▪ podaje przykłady świadczące o tym, że dziecko w łonie matki się rozwija, ▪ rozpoznaje na podstawie opisu i fotografii etapy rozwojowe człowieka, ▪ wyjaśnia, co oznacza termin „dojrzewanie płciowe”, ▪ określa rolę wybranych narządów w ciele człowieka, ▪ podaje przykłady współpracy między układami narządów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia powstawanie obrazu na siatkówce, ▪ wyjaśnia, na czym polega praca okulisty i optyka, ▪ wyjaśnia, od czego zależy prędkość rozchodzenia się dźwięków w różnych substancjach (ośrodkach), ▪ wymienia w prawidłowej kolejności poszczególne części ucha, które zostają wprowadzone w drgania pod wpływem fali dźwiękowej, ▪ określa rolę poszczególnych elementów układów rozrodczych, ▪ wymienia sposoby rozmnażania się organizmów, ▪ wyjaśnia, dlaczego do komórki jajowej wnika tylko jeden plemnik, ▪ podaje charakterystykę etapów rozwojowych człowieka, ▪ charakteryzuje etap dojrzewania, ▪ na podstawie rycin rozpoznaje niektóre rodzaje komórek budujących ciało człowieka, omawia ich budowę w powiązaniu z funkcją.
Dział 6. Moje zdrowie			

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia, w jakim celu człowiek się odżywia, ▪ podaje podstawowe zasady dotyczące zakupu i przechowywania produktów pokarmowych oraz przygotowywania posiłków, ▪ wymienia substancje wydalone i wydzielane przez skórę, ▪ podaje podstawowe zasady pielęgnacji skóry, włosów, zębów i paznokci, ▪ wskazuje odpowiednie dla siebie formy wypoczynku, ▪ omawia trzy formy wypoczynku czynnego, uwzględniając zasady bezpieczeństwa, ▪ wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia skóry, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia celowość stosowania zasad prawidłowego żywienia, ▪ wskazuje znaczenie czystości odzieży, obuwia, bielizny i otoczenia dla utrzymania zdrowia, ▪ podaje przykłady ubioru dostosowanego do pory roku, rodzaju wykonywanej pracy, ▪ podaje przykłady biernego i aktywnego wypoczynku, ▪ podaje przyczyny uszkodzeń skóry, ▪ omawia objawy złamania kości, ▪ podaje przykłady dotyczące zdrowia fizycznego, psychicznego i społecznego, ▪ wyjaśnia, czym różnią się choroby zakaźne od innych chorób, 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe składniki pokarmów i podaje ich funkcje, ▪ wskazuje przykłady produktów o dużej zawartości: cukrów, tłuszczów, białek, witamin i wody, ▪ wymienia rodzaje zębów dorosłego człowieka i podaje ich funkcje, ▪ proponuje doświadczenie ukazujące niszczenie szkliwa nazębnego, ▪ podaje przykłady zabezpieczeń ciała przed kontuzją podczas uprawiania wybranych dyscyplin sportowych, ▪ uzasadnia, dlaczego ćwiczenia fizyczne usprawniają organizm, ▪ wskazuje poprawne postępowanie w wypadku 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ planuje jadłospis zgodnie z zasadami prawidłowego żywienia, uzasadnia swój wybór, ▪ uzasadnia twierdzenie, że przestrzeganie higieny osobistej jest obowiązkiem każdego człowieka, ▪ omawia sytuacje, w których należy wypoczywać aktywnie, a w których biernie, ▪ podaje różnice między zwichnięciem a złamaniem kości, ▪ wyjaśnia, dlaczego nie należy się opalać bez zabezpieczenia skóry, ▪ uzasadnia twierdzenie, że zdrowie w dużej mierze zależy od nas samych, ▪ omawia objawy trzech wybranych chorób zakaźnych,
--	--	---	---

Ocena

Dopuszczająca Uczeń:	dostateczna Uczeń:	dobra Uczeń:	bardzo dobra Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ omawia zabezpieczenia ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego, ▪ wyjaśnia, co to jest zdrowie, ▪ omawia podstawowe zasady zachowania zdrowia, ▪ podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka i dróg, którymi atakują organizm, ▪ omawia podstawowe sposoby zapobiegania chorobom zakaźnym, ▪ wymienia sytuacje, w których należy powiedzieć <i>nie</i>, ▪ wskazuje sposoby odmawiania picia alkoholu i palenia tytoniu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ uzasadnia, dlaczego przed zastosowaniem leku trzeba zwrócić się o poradę lekarską, ▪ wyjaśnia, co to jest uzależnienie. 	<p>pogryzienia przez zwierzę,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje przykłady wyrażania pozytywnych uczuć za pomocą gestów i mowy ciała, ▪ wskazuje przykłady chorób bakteryjnych i wirusowych, ▪ wskazuje przykłady zwierząt – pasożytów człowieka, ▪ wyjaśnia zasadę działania szczepionki, ▪ wyjaśnia termin „dezynfekcja” i określa znaczenie tego zabiegu w zapobieganiu chorobom zakaźnym, ▪ uzasadnia konieczność zachowania postawy antyalkoholowej i antynikotynowej, ▪ uzasadnia, że znajomości zawarte przez internet mogą być niebezpieczne. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ podaje podstawowe sposoby leczenia chorób bakteryjnych, wirusowych i pasożytniczych, ▪ omawia skutki działania alkoholu i nikotyny na organizm człowieka, ▪ wskazuje możliwości zachowań asertywnych wobec presji otoczenia.
Dział 7. Sposoby życia organizmów			

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wymienia podstawowe czynności życiowe organizmów, ▪ wymienia sposoby odżywiania się organizmów, ze wskazaniem, u których grup organizmów występują, ▪ podaje przykłady roślinożerców i mięsożerców z najbliższego otoczenia, ▪ wyjaśnia, co jest celem oddychania, ▪ podaje przykłady zwierząt oddychających płucami i skrzelami, ▪ wyjaśnia, co jest celem rozmnażania się, ▪ podaje przykłady gatunków organizmów żyjących w najbliższym otoczeniu, ▪ podaje, że wszystkie organizmy zbudowane są z komórek, ▪ wymienia czynności życiowe organizmów, ▪ podaje przykłady organów roślinnych i zwierzęcych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje, w jaki sposób jego organizm wykonuje czynności życiowe, ▪ porównuje odżywianie się samożywne i cudzożywne, ▪ uzasadnia, dlaczego należy chronić lasy, ▪ na dowolnie wybranych przykładach – ptaka i ssaka roślinożernego oraz ptaka i ssaka mięsożernego – wskazuje ich przystosowania do zdobywania pokarmu, ▪ uzasadnia, że wszystkie organizmy muszą oddychać, ▪ określa, jaka jest istota rozmnażania płciowego, ▪ omawia budowę komórki roślinnej i zwierzęcej, ▪ porównuje sposoby odżywiania się i oddychania roślin. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wyjaśnia na przykładach, na czym polega pobudliwość, ▪ omawia przebieg fotosyn-tezy, z uwzględnieniem roli chlorofilu, ▪ charakteryzuje pływocerców i filtratorów – ich przystosowania do zdobywania pokarmu, ▪ podaje słowny zapis równania oddychania tlenowego, ▪ określa sposób wykonywania wymiany gazowej przez rośliny, ▪ udowadnia, że oddychanie jest związane z odżywianiem się, ▪ udowadnia, że rośliny, podobnie jak zwierzęta, rozmnażają się płciowo, ▪ porównuje rozmnażanie się płciowe i bezpłciowe, ▪ podaje funkcje poszcze-gólnych elementów budowy komórek, ▪ porównuje budowę komórki roślinnej i zwierzęcej, ▪ porównuje sposoby wydalania i rozmnażania się oraz pobudliwość roślin i zwierząt. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wskazuje różnice w realizacji czynności życiowych między roślinami a zwierzętami, ▪ wyjaśnia znaczenie procesu fotosyntezy, ▪ podaje przykłady egzotycznych roślinożerców i mięsożerców, prawidłowo określając kontynent, na którym żyją, ▪ przeprowadza analogię między oddychaniem a spalaniem (np. drewna lub węgla), ▪ uzasadnia, dlaczego pewne organizmy należą do tego samego gatunku, a inne nie, ▪ wymienia sposoby rozmnażania się organizmów, ▪ interpretuje zależności między budową komórki a jej funkcją, ▪ omawia czynności życiowe grzybów.
---	---	---	--